

En stenalderfjord

Hvis du havde stået her for 7500 år siden, ville du befinde dig på bredden af en lille ø. Øen lå i munden af en fjord, som ude fra Øresund skar sig fire kilometer ind i landet. Bredden af stenalderfjorden fulgte skrænten bagest på marken.

På bredderne af den nu tilgroede fjord er der fundet spor af mange bopladser fra jægerstenalderen. En af bopladserne lå ved foden af kystskrænten, en anden på øen, der nu anes som en svag forhøjning til venstre på marken. Begge steder er der lavet arkæologiske udgravninger. På øen er der fundet hytter og grave, som man ellers kun kender få af fra jægerstenalderen.

Fjordlandskabet var et optimalt sted for de lokale jægere at bo. Her kunne de jage rådyr, kronhjorte og vildsvin i skovene, drive rusefiskeri i fjorden og fange sæler på Øresundsstrande.

A Stone Age fjord

Standing here 7,500 years ago, you would have been on the shores of a small island in a fjord extending from Øresund four kilometres inland. The banks of the Stone Age fjord followed the line of the bluff at the far end of the field.

On the banks of the now-overgrown fjord, traces have been found of many Mesolithic settlements. One of these was located at the foot of the coastal bluff, another on the island, which is now just visible as a slight elevation on the left in the field. Archaeological excavations were done at both sites. On the island, there were finds of huts and graves, which are otherwise rare from Mesolithic period.

The fjord landscape was ideal territory for the local hunters. Here they could hunt roe deer, red deer and wild boar in the forests, lay fishtraps in the fjord and catch seal on the Øresund beaches.

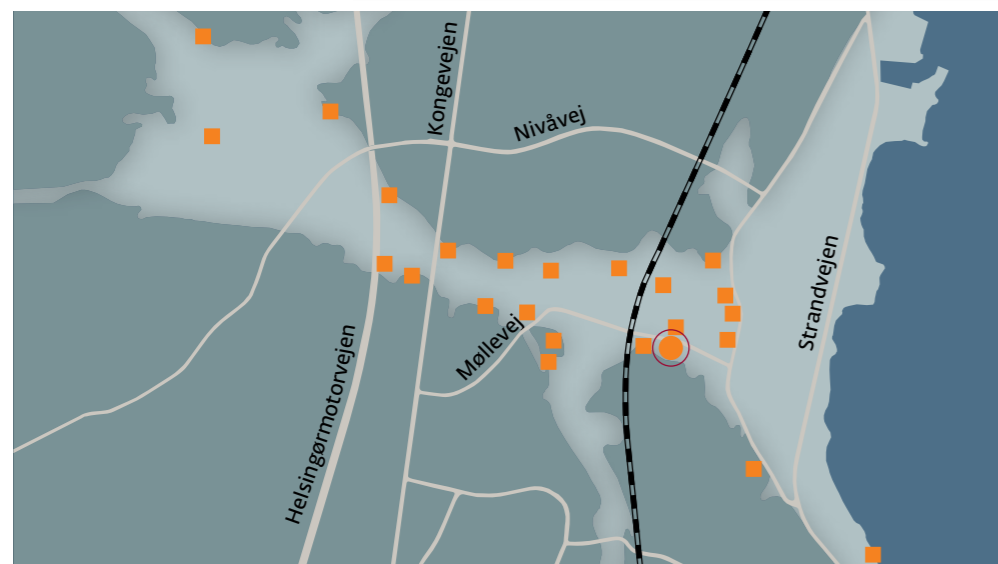

Ein steinzeitlicher Fjord

Wenn man vor 7500 Jahren hier gestanden hätte, hätte man sich am Ufer einer kleinen Insel befunden. Die Insel lag in der Mündung eines Fjords, der sich vom Öresund aus 4 km ins Land hinein erstreckte.

An den Ufern des heute zugewachsenen Fjords wurden Spuren zahlreicher Siedlungen aus der Jägersteinzeit gefunden. Eine der Siedlungen lag am Fuße des Küstenhanges, eine weitere auf der Insel, die heute als eine schwache Erhöhung links auf dem Feld zu ahnen ist. An beiden Stellen wurden archäologische Ausgrabungen durchgeführt. Auf der Insel wurden Hütten und Gräber gefunden, von denen sonst nur wenige aus der Jägersteinzeit bekannt sind.

Die Fjordlandschaft war ein optimaler Wohnort für die lokalen Jäger. Hier konnten sie in den Wäldern Rehe, Rothirsche und Wildschweine jagen, im Fjord Reusenfischerei betreiben und an den Stränden des Öresunds Seehunde fangen.

NIVÅFJORDEN OMKRING 4200 F.KR.

Vandstanden i Øresund var cirka fem meter højere end i dag (lys blå). Omkring fjorden ligger bopladser fra stenalderen (orange firkanter). Du er ved bopladsen med den røde cirkel.

Det er ikke tilladt at gå på marken

Udgravning af bopladsen på øen i 2004. I baggrunden kan den gamle kystskrænt tydeligt ses.

FÅ MERE VIDEN

Danmarks
Oldtid i
Landskabet

Fortællinger
fra Fortiden

De levende

Flere gange i tiden mellem 6000 og 5000 f.Kr. slog stenalderjægerne sig ned på øen i fjorden. Deres aktiviteter efterlod tusindvis af flintredskaber, dyrekogler, fiskehvirvler og andet affald. Rådyret var et vigtigt jagtvildt, men fisk udgjorde størstedelen af jægerens kost. Ræv, mår, vildkat og bæver blev jaget for pelsens skyld.

På bopladsen er der undersøgt velbevarede spor af fire små hytter, hvor gulvene var gravet ned i jorden. På gulvene var der spor af ildsteder. Omkring dem lå der dyrekogler fra måltiderne og flintredskaber som knive, bor, økser og pilespidser.

I alle hytter var der på en bestemt plads ved ildstedet efterladt særlige genstande, f.eks. kronhjort- og rådyrtakker. Det var måske symboler på jagtlykke. I en af hytterne havde man et menneskekranie stående ved ildstedet.

The living

In the period between 6000 and 5000 BC, Stone Age hunters settled several times on the island in the fjord. Their settlements left thousands of flint tools, animal bones, fish vertebrae and other refuse. Roe deer was important game, but fish made up most of their diet. Fox, pole cat, wild cat and beaver were hunted for their fur.

Investigations of the settlement site revealed the traces of four small huts, in which the floors had been sunk in the ground. On the floors were traces of fireplaces. Strewn around them were animal bones from meals and flint tools such as knives, drills, axes and arrowheads.

In all the huts, at a specific point by the fireplace was a pile of special objects such as stag and roe deer antler prongs. These were perhaps good luck charms for hunting. In one of the huts, there was a human skull at the fireplace.

Die Lebenden

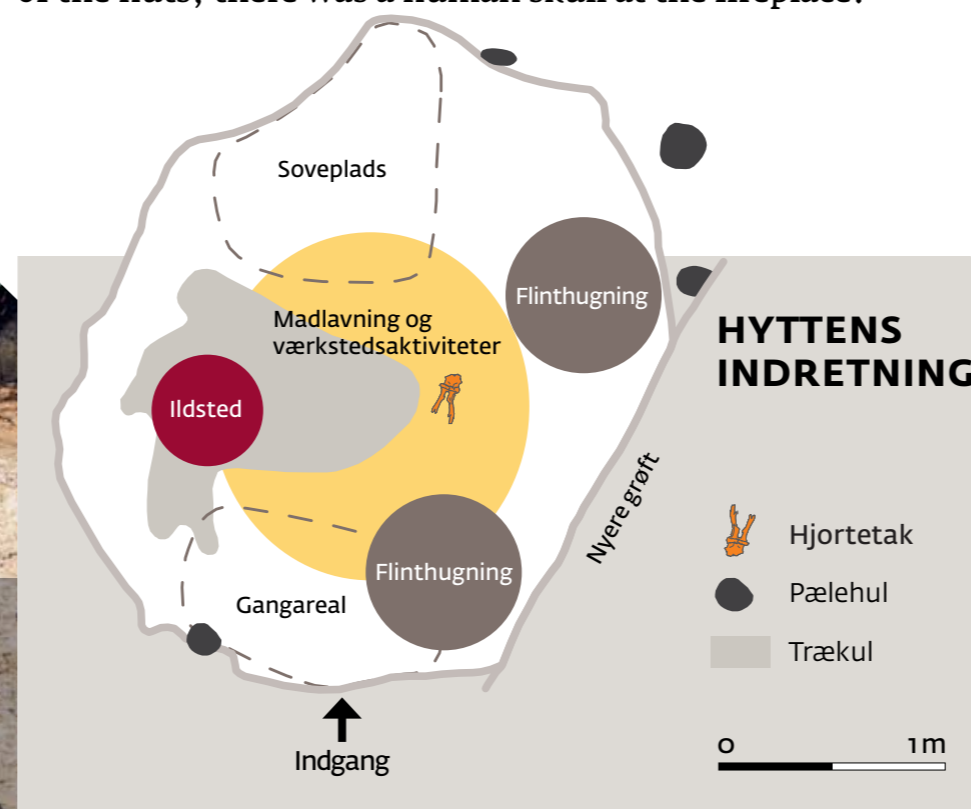
Zwischen 6000 und 5000 v. Chr. ließen sich mehrmals steinzeitliche Jäger auf der Insel im Fjord nieder. In ihren Siedlungen hinterließen sie Tausende von Feuersteingeräten, Tierknochen, Fischwirbeln und sonstigen Abfall. Das Reh war ein wichtiges Jagdwild, aber Fisch bildete den Hauptteil ihrer Kost. Fuchs, Marder, Wildkatze und Biber wurden wegen ihres Pelzes gejagt.

In der Siedlung wurden gut erhaltene Spuren von vier kleinen Hütten untersucht. Auf dem Boden fanden sich Spuren von Feuerstellen. Um diese herum lagen Tierknochen von den Mahlzeiten und Feuersteinwerkzeuge wie Messer, Bohrer, Äxte und Pfeilspitzen.

In allen Hütten waren an einem bestimmten Platz bei der Feuerstelle besondere Gegenstände hinterlassen worden, z. B. Geweihenden von Hirschen und Rehen. Sie waren vielleicht Symbole für das Jagdglück. In einer der Hütten stand ein menschlicher Schädel an der Feuerstelle.

En af hyttetomterne under udgravning. Under udgravningen laves en tegning over hytten og genstandenes placering på hyttens gulv. Tegningen kan vise hyttens indretning, og hvor forskellige aktiviteter foregik i hytten.

Rekonstruktion af en hytte. Overdækningen bestod af en vidjefletning, nærmest en omvendt kurv. For neden var fletværket klinet med ler. Over vidjerne blev der lagt skind, bark eller andet organisk materiale.

De døde

På bopladsen er der fundet 12 grave, hvor kvinder, mænd og børn er begravet. I to af gravene var en mand og en kvinde begravet sammen. I en tredje var en 30-årig mand begravet sammen med et barn på 3-4 år. De fleste grave lå tæt op af en hytte. Jægerne havde ikke særlige steder til de døde, som vi har i dag, men boede sammen med dem.

I mange af gravene var der spor af rødbrændt okker, som er farve fra den skinddragt, den døde havde på. Skeletterne lå med armene tæt ned langs kroppen og benene samlede. Det tyder på, at de døde blev svøbt i skind. Nogle fik en flintkniv, en kronhjortetak eller perler af hjortetænder med sig i graven.

Målinger af knoglernes kulstofindhold viser, at 50-70 % af den mad man spiste kom fra havet. Sundhedstilstanden var god, men folk blev sjældent ældre end 35-40 år.

The dead

At the settlement site, 12 graves were found containing the buried remains of women, men and children. In two of the graves, a man and woman were buried together. In a third, a 30-year-old man was buried together with a child aged 3-4 years. Most of the graves lay close to a hut. The hunters did not have special sites reserved for the dead as we do today, but lived alongside them.

In many of the graves, there were traces of red ochre, a dye from the hide garment worn by the dead. The skeletons lay with their arms at their sides, their legs together, which suggests that the dead were wrapped in hides. Some were given a flint knife, a red-deer antler prong or deer teeth as grave goods.

Measurements of the carbon in the bones indicate that 50-70% of the food consumed came from the sea. While people enjoyed good health, life-expectancy was around 35-40 years.

Die Toten

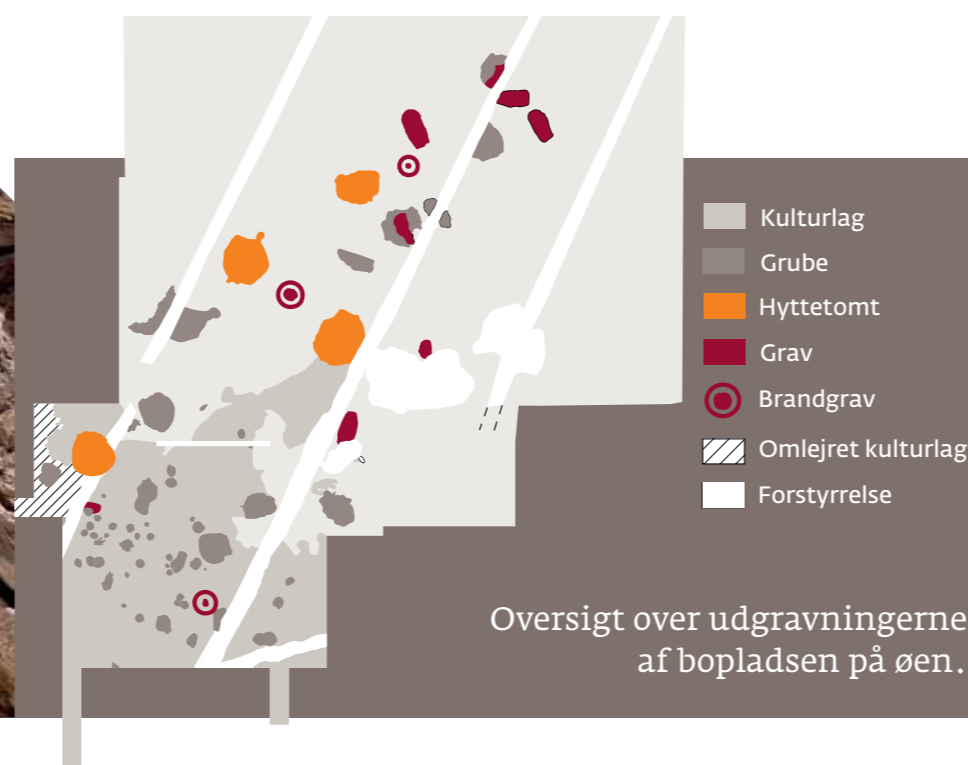
In der Siedlung wurden 12 Gräber gefunden. In zwei der Gräber waren ein Mann und eine Frau gemeinsam bestattet. In einem dritten war ein 30-jähriger Mann zusammen mit einem 3-4-jährigen Kind begraben. Die meisten Gräber lagen unweit einer Hütte. Die Jäger hatten keine besonderen Orte für die Toten wie wir heute, sondern „wohnten“ zusammen mit ihnen.

In vielen der Gräber gab es Spuren von rotgebranntem Ocker. Die Farbe stammt von der Fellkleidung der Toten. Die Skelette ruhten mit am Körper anliegenden Armen und gesammelten Beinen. Das lässt darauf schließen, dass die Toten in Felle eingewickelt waren. Einige bekamen ein Feuersteinmesser, eine Geweihspitze von einem Rothirsch oder Perlen aus Hirschzähnen mit ins Grab.

Messungen des Kohlenstoffgehaltes der Knochen zeigen, dass 50-70 % der Speisen aus dem Meer stammten. Der Gesundheitszustand war gut, aber die Menschen wurden selten älter als 35-40 Jahre.

Dette par, en 25-årig mand og en 35-årig kvinde, blev gravlagt sammen for 7000-7500 år siden. Graven er i dag udstillet på Hørsholm Egnsmuseum.

Oversigt over udgravningerne af bopladsen på øen.

8.000 år gammel grav med en 30-årig jæger og et barn. Manden havde haft kraniebrud fra et øksehug, men det overlevede han. Hvordan de to døde, ved vi ikke. Når kranierne er knust i dag, skyldes det tryk fra den omgivende jord.

Stenalderdreng

Ved foden af skrænten lå der en boplads i jægerstenalderen. Dengang var stedet et næs i en fjord. Nationalmuseet lavede udgravninger her i 1912 og 1914, og Hørsholm Egnsmuseum genoptog undersøgelseerne i 1992.

På bopladsen fandt man en grav med skelettet af en 5-6-årig dreng. Ifølge en kulstof 14-datering døde drengen for 7500 år siden. Alligevel er kraniet så velbevaret, at retsmedicinere har kunnet genskabe drengens ansigtstræk.

Undersøgelser af drengens knogler og tænder viser, at han havde en sund opvækst og ikke led af alvorlige infektionssygdomme. Hvorfor han døde, kan vi derimod ikke se. Ligesom andre stenalderjægere havde drengen ingen huller i tænderne som følge af caries. Det skyldes den proteinrige kost, som mest bestod af fisk, og at man ikke havde adgang til søde sager.

Stone Age boy

At the foot of the bluff was a Mesolithic settlement. At that time, the site was a headland in a fjord. The National Museum of Denmark carried out excavations here in 1912 and 1914, and Hørsholm Egnsmuseum resumed the investigations in 1992.

A grave was found in the settlement containing the skeleton of a boy aged 5 or 6. According to carbon-14 dating, the boy died 7,500 years ago. But the skull is so well-preserved that forensic scientists were able to recreate his facial features.

Studies of the boy's bones and teeth indicate that he was healthy and not the victim of any serious infectious disease. But the cause of death cannot be determined. Like other Stone Age hunters, the boy had no holes in his teeth from caries. This was due to the protein-rich diet, consisting mainly of fish, and lack of access to sugary foods.

Steinzeitjunge

Am Fuß des Abhangs lag eine Siedlung aus der Jägersteinzeit. Damals war die Stelle eine Landzunge in einem Fjord. Das Nationalmuseum führte hier 1912 und 1914 Ausgrabungen durch, die vom Hørsholm Egnsmuseum 1992 wieder aufgenommen wurden.

In der Siedlung wurde ein Grab mit dem Skelett eines 5-6-jährigen Jungen gefunden. Nach einer Kohlenstoff-14-Datierung starb der Junge vor 7500 Jahren. Dennoch ist der Schädel so gut erhalten, dass Rechtsmediziner die Gesichtszüge des Jungen nachbilden konnten.

Untersuchungen von Knochen und Zähnen des Jungen zeigen, dass er gesund aufgewachsen war und nicht an ernsthaften Infektionskrankheiten litt. Die Todesursache können wir dagegen nicht feststellen. Wie andere Steinzeitjäger hatte der Junge keine Karieslöcher in den Zähnen. Dies ist auf die proteinreiche Kost zurückzuführen, die meist aus Fisch bestand, während Süßigkeiten unbekannt waren.

Barnegraven under udgravning i 1992. Skelettet kan ses på Hørsholm Egnsmuseum.

Læs mere på Hørsholm Egnsmuseums hjemmeside

Ved begravelsen lagde de efterladte en sten i drengens mund. Stenen er tilhugget, så den har form og størrelse som en tunge. Vi ved ikke, hvad det symboliserer.

REKONSTRUKTION

Drengens ansigt genskabt af retsmedicinere. Rekonstruktionen er så præcis, at drengens familie og venner med 70% sikkerhed ville genkende ham. Frisuren er dog rent gætværk.